

NÁLEZ ŘÍMSKÉ MINCE Z ROZTĚŽE U KUTNÉ HORY

Lukáš Funk – Petr Menšík

V roce 2008 byla poskytnuta k dokumentaci bronzová mince nacházející se v soukromé sbírce sběratele z Táborska. Tato mince byla nalezena na počátku devadesátých let 20. století při hledání vojenských pozůstatků z druhé světové války pomocí detektoru kovů. Jiné doklady osídlení, například keramické zlomky, nebyly registrovány. Nález lze lokalizovat na místo v blízkosti cesty vedoucí od zámku Roztěž k stejnojmenné vesnici. Mince se nacházela v prostoru lesního porostu, asi 250 metrů severovýchodně od zmiňovaného zámku, v místě zvaném Na Stráži, těsně nad strmým srázem k vodnímu toku Švadlenka. Na mapě ZM 10 13-32-24 má místo koordináty 005:317 (Y-JTSK -690614, X-JTSK -1070304) s nadmořskou výškou 390 metrů.

Mince samotná má nepravidelný, přibližně kruhový tvar o průměru 18×18 mm, síla je střížku 1,5 mm a hmotnost 2,07 g. Je vyražena z mědi, případně bronzu, její povrch je pokryt měděnkou a jinou blíže nespecifikovanou korozí. Její přesné chemické složení nebylo zjišťováno. Mince je značně otřelá, částečně poškozená, opisy a jednotlivé detaily vyobrazení jsou hůře rozpoznatelné.

Na averzu mince je stylizovaná mužská bezvousá busta hledící vlevo s vavřínovým věncem na hlavě. Z okrajového opisu je jasně čitelná větší část ve znění: CRISPVS NOB CAES. Reverz mince vyobrazuje vavřínový věnec ohraničený již téměř nečitelným opisem. Výjimku tvoří několik písmen ve spodní části vyobrazení a ve středu věnce ve znění: T Δ a VOT X. Podle stylu provedení této mince, její velikosti a síly ji lze rámcově datovat do 4. století n. l. a umístit do prostředí pozdního antického Říma.

Pro přesnější určení mince lze použít čitelné fragmenty jejího opisu. Slovo CRISPVS lze ztotožnit s osobním jménem vydavatele tohoto nominálu, ostatní slova pak označují zkratky jeho titulů, jako jsou NOB (NOBILES) a CAES (CAESAR). Caesarem byl zpravidla jmenován člen císařské rodiny, který se měl v případě panovníkovy smrti stát jeho nástupcem. Víme tedy, že tato mince patří do méně početné skupiny nominálů, které nevydal sám panovník. Komu však tato mince náleží?

Flavius Julius Crispus byl nejstarším synem císaře Konstantina I. Velikého a jeho první manželky Fausty (Grand 2002, 252). Již ve svých 17 letech (roku 317 n. l.) byl jmenován Casesarem a správcem Gallie, kterou úspěšně hájil proti vpádům Germánů. Velkolepě zvítězil v námořní bitvě u Helespontu nad Konstantinovým spolucísařem Luciniem (Kol. autorů 1997, 723). Navzdory svým úspěchům a možná i právě kvůli nim byl Crispus obviněn ze spiknutí proti svému otci a na jeho příkaz roku 326 n. l. zavražděn v městě Pola (dnešní Pula v Istrii) (Grant 2002, 252).

I přes své relativně krátké působení a okrajovější postavení patří Flavius Julius Crispus z numismatického hlediska k nepřehlédnutelným. V současné době již známe celkem 166 především bronzových a měděných ražeb ze 14 mincoven Impéria Romana (Bruun 1997, 313–337). Nálezu odpovídá drobná bronzová mince, která byla ražena od roku 294 a nazvaná follis nebo také nummus (Kampmann 2004, 21).

K identifikování místa původu mince nalezené na Kutnohorsku lze použít část reverzního opisu ve znění T Δ . Jedná se totiž o značku mincovny, která ve zkratce nese jméno města Tessalonica, dnes zná-

Obr. 1. Roztěž. Místo nálezu mince označené kolečkem

Obr. 2. Mince nalezená na Kutnohorsku
Follis nebo Nummis – Flavius Julius Crispus,
ražba 320–321 AD. Avers:

FL IVL CRISPVS NOB CAES, busta hledící vlevo.
Revers: CAESARVM NOSTRORVM okolo,
TSA VOT X ve vavřínovém věnci. RIC 121

mější pod názvem Soluň. V plném znění zkratka zní: TSAVI. Toto město patřilo v antickém světě k významným komunikačním a obchodním centrům východní části římské říše (Kol. autorů 1987, 746–747; Kol. autorů 2002, 208). Produkty místní mincovny se proto odtud rychle šířily do všech provincií římské říše i za její hranice. Podobnou cestou se mohla i mince nalezená na Kutnohorsku dostat na naše území. Její značné opotřebenání, pravděpodobně související s dlouhým oběhem, toto tvrzení do značné míry potvrzuje.

LITERATURA

- Grant, M. 2002: Římští císařové. Životopisy vládců císařského Říma. Brno.
Kol. autorů 1987: Malá československá encyklopedie. Svazek V. (Pom–S). Praha.
Kol. autorů 1997: Ottův slovník naučný. Díl V. (C – Čechůvky). Olomouc.
Kol. autorů 2002: Všeobecná encyklopedie Diderot. Svazek VII. (Ř–Š). Praha.
Bruun, P. M. 1997: The Roman Imperial Coinage. Volume VII. London.
Kampmann, U. 2004: Die Münzen der römischen Kaiserzeit. Regensburg.

THE DISCOVERY OF A ROMAN COIN FROM ROZTĚŽ NEAR KUTNÁ HORA

In 2008, a Roman coin was provided for documentation purposes, that was found with the help of metal detectors in the early 1990s in the vicinity of the village of Roztěž in the Kutná Hora region. The coin has an irregular, roughly circular shape with a diameter of 18 mm, the thickness of the flan is 1.5 mm and the weight is 2.07 g. The obverse of the coin shows a beardless male bust facing to the left, with a laurel wreath on its head. The larger, clearly legible part of the marginal inscription reads: CRISPVS NOB CAES. The reverse of the coin bears a laurel wreath encircled with an inscription, in which several letters at the bottom of the image and in the centre of the wreath can be recognised: TSA ... and VOT X. The found coin can be identified as a follis or nummis minted during the reign of Flavius Iulius Crispus between 320 and 321 AD. The coin originates from the city of Tesselonica (Thessaloniki).